

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo

KOMISIONI I PAVARUR PËR MEDIA
NEZAVISNA KOMISIJA ZA MEDIJE - INDEPENDENT MEDIA COMMISSION

SNKM-2010/01

Nezavisna Komisija za Medije, na osnovu Clana 141 Ustava Republike Kosova je nezavisni organ koji reguliše opseg frekvencija emitera u Republici Kosovo, licencira javne i privatne emitere, sprovodi politiku emitovanja, i ostale zakonom određene nadležnosti.

Nezavisna Komisija za Medije, s'ciljem garantovanja slobode izrazavanja, koja obuhvata pravo za izrazavanje, primanja i saopštavanja informacija, misljenja i drugih poruka, bez mešanja od strane drugih, kao i uvazavajuci principe Ustava Republike Kosova, Universalna Deklaracija o Ljudskim Pravima, i Evropske konvencije o ljudskim pravima, Nezavisna Komisija za Medije,

Usvaja:

KODEKS PONAŠANJA
AUDIOVIZUELNIH MEDIJSKIH SERVISA
U REPUBLICI KOSOVO

Cilj

Kodeks ponasanja, ima za cilj određivanje pravila ponašanja i rada audiovizuelnih medijskih servisa u skladu sa zakonskim odredbama koje su neophodne u demokratskom društvu; u interesu nacionalne bezbednosti, teritorijalnog integriteta i javne bezbednosti; radi sprečavanja nereda i kriminala; zaštite zdravlja ili morala, zaštite dece, zaštite ugleda i prava drugih, radi sprečavanja otkrivanja obaveštenja dobijenih u poverenju, ili radi očuvanja autoriteta i nepristrasnosti sudstva.

1. POŠTOVANJE ODREDBI KODEKSA

- 1.1. Delatnost audiovizualni medijski usluga ne sme ugroziti ustavni poredak, suverenost, i nacionalni integritet.
- 1.2. Svi vlasnici, upravnici i urednici televizijskih stanica i/ili glavni i odgovorni urednici svih radio ili televizijskih programa na Kosovu (u daljem tekstu audiovizuelnih medijskih servisa) su saglasni sa odredbama ovog Kodeksa.
- 1.3. Urednici, novinari i urednici programa koji se emituju će osigurati poštovanje principa slobodnog informisanja, davanje tačnih, blagovremenih, istinitih, doslednih, sveobuhvatnih, uravnoteženih i nepristrasnih informacija.

- 1.4. Novinari i urednici neće, namerno ili indirektno, podsticati ili promovisati, bilo koji oblik diskriminacije i netolerancije.
- 1.5. Audiovizuelni medijski servisi neće emitovati materijal koji omalovažava neku etničku ili versku grupu, niti materijal koji navodi na odgovornost neke etničke ili verske grupe za kriminalne aktivnosti.
- 1.6. Audiovizuelni medijski servisi neće emitovati nikakav materijal koji podstiče ili ohrabruje kriminal ili kriminalne radnje, ili koji sadrži rizik od nanošenja štete, kao što je smrt, povreda, šteta nanesena imovini ili bilo koji drugi oblik nasilja.
- 1.7. Delatnost audiovizuelnih medijskih servisa poštuje nepristrasan pristup informacijama, politička i verska uverenja, ličnost, dostojanstvo, privatnost pojedinaca, kao i prava i osnovne slobode istih.

2. RAZLIKA IZMEĐU VESTI I MIŠLJENJA

- 2.1. Iako slobodni da izraze svoje mišljenje, audiovizuelni medijski servisi su dužni da naprave jasnu razliku između vesti i mišljenja.
- 2.2. Vest znači informaciju koja se sastoji od činjenica i podataka, dok mišljenje znači misao, ideje, verovanja, pretpostavke, komentare ili procene audiovizuelnih medijskih servisa.

3. PROVERA ČINJENICA I IZVEŠTAVANJE ISTINE

- 3.1. Audiovizuelni medijski servisi neće emitovati materijal ukoliko nisu sprovedena rutinska i razumna ispitivanja radi obezbeđivanja tačnosti, autentičnosti i opravdanosti istog.
- 3.2. Audiovizuelni medijski servisi neće emitovati materijal za koji znaju ili bi trebalo da znaju da je lažan i obmanjujući.
- 3.3. Audiovizuelni medijski servisi su profesionalno obavezni da blagovremeno isprave bilo koju objavljenu informaciju koja se dokaže kao netačna.
- 3.4. Audiovizuelni medijski servisi se ne smeju koristiti plagijatom i moraju navesti izvor objavljene informacije.

4. REALNO I NEPRISTRASNO IZVEŠTAVANJE

- 4.1. Audiovizuelni medijski servisi će osigurati tačnost, realnost i nepristrasnost tokom svih izveštavanja.

- 4.2. Audiovizuelni medijski servisi će obezbediti predstavljanje različitih gledišta na realan i korektan način. Ako jedna strana odbije da iznese svoje mišljenje, medijski servis je dužan da tokom izveštavanja naglasi to odbijanje.
- 4.3. Audiovizuelni medijski servisi se zasnivaju na identifikovane izvore informacija i dužne su da zaštite identitet onih koji daju informacije u poverenju, bez obzira da li je to unapred traženo ili ne.
- 4.4. Tokom izveštavanja i komentarisanja o kontroverznom slučaju, medijski servisi će, izbegavajući pretpostavke, unapred proveriti činjenice i uzeti izjave od svih strana u kontekstu. Ako neka od uključenih strana odbije da da izjavu novinaru, novinar će tokom izveštavanja naglasiti to odbijanje.
- 4.5. Audiovizuelni medijski servisi će biti aktivni pratioci političkih i izbornih procesa. Audiovizuelni medijski servisi neće promovisati interese jedne političke partije ili političkog stava, niti će učestvovati u delo koje može uticati na promovisanje političke partije, političkog stava, grupe ili pojedinca, što isključuje druge stranke, stavove, grupe ili pojedince.

5. INDIVIDUALNA PRAVA

- 5.1. Svako ima pravo na postovanje privatnog i porodicnog zivota. Pravo na privatnost pojedinaca će se poštovati. Uplitanje u privatne ili lične stvari koje nemaju nikakvog uticaja na javni interes je zabranjeno.
- 5.2. Osobe pogođene tragedijom ili žalošću/bolom će se tretirati s posebnom pažnjom, poštovanjem i uzdržanošću; njima se treba dozvoliti da tuguju u potpunoj privatnosti.
- 5.3. Ni jedan emitovani material ne sme da povredi/naruši ili se upliće u pravo pojedinca koji se smatra nevinim dok se ne dokaže krivica od strane nadležnog Suda.
- 5.4. Posebna pažnja se treba posvetiti otkrivanju identiteta pojedinaca, njihovog lica ili imena, vodeći računa o tome da se ne nanese šteta njihovom ugledu ili bezbednosti, ili ugledu i bezbednosti njihovih porodica. Neophodno je i pravilno nazivanje lica kao „osumnjičeni“, „osumnjičeni izvršilac“, „optuženi“ ili „osuđeni“.
- 5.5. Emitovanje materijala koji prikazuje uhapšena, pritvorena, fizički ili verbalno napadnuta lica, na omalovažavajući ili ponižavajući način je zabranjeno.
- 5.6. Nijedno lice koje je prikazano, a koje je bilo uključeno u hapšenje ili lišavanje slobode lica, ne treba da podstiče ili ohrabruje nasilje protiv uhapšenog ili lica lišenog slobode.
- 5.7. Telefonski razgovori/pozivi ili intervjui se ne smeju objaviti pre prethodnog informisanja ili odobrenja druge strane.

6. LIČNI NAPADI

- 6.1. Lični napadi, uključujući ali ne ograničavajući se na napade na čast, lični integritet ili kvalitet nekog lica, institucije ili identifikovane grupe, po pitanjima koja nisu povezana sa javnim interesom su zabranjeni.
- 6.2. Programi koji su zlonamerni, nepravedno kritični ili se smatraju napadom na neko, pravno ili fizičko lice, su zabranjeni.
- 6.3. Kada se emituju lični napadi upućeni nekom licu, instituciji ili grupi, tom licu, instituciji ili grupi se mora pružiti mogućnost da odmah ako je to moguće, i u istom programu odgovori. Ako to nije moguće licu, instituciji ili grupi se daje mogućnost reakcije u nekom drugom sličnom programu.

7. PRIVATNOST

- 7.1. Audiovizuelni medijski servisi neće objavljivati imena, opis, karakteristike, sličnost ili posebne informacije o nekom lice koje je navodno izvršilo krivično delo, osim ako nadležni organi nisu odobrili objavljivanje takvih informacija, i osim ako pojedinac nije proglašen krivim od strane suda ili nadležnog organa da je počinio krivično delo.
- 7.2. Objavljivanje podataka o ličnim tragedijama treba biti pažljivo, dok se licima pogođenim tragedijom treba pristupiti uz puno poštovanje i pažljivo.

8. DISKRIMINACIJA

- 8.1. Rasa, boja, pol, jezik, vera, politicka ili druga misljenja, etnička ili društvena pripadnost, veza sa nekom grupacijom, imovina, ekonomsko i socijalno stanje, seksualno orjentisanje, fizička ili mentalna nesposobnost ili neki drugi licni status se neće koristiti na način koji lica može dovesti u nezavidan položaj, klevetanje ili ismevanje.

9. PRIKAZIVANJE DECE I MALOLETNIKA

- 9.1. Pravo na privatnost deteta se uvek treba poštovati. Kako im nepotreban publicitet ili pogrešno etiketiranje može naneti štetu, deca žrtve zlostavljanja ili u sukobu sa zakonom se ne trebaju identifikovati, direktno ili indirektno. Ne smeju se emitovati nikakve informacije na osnovu kojih mogu biti identifikovani.
- 9.2. Iznenadni ili neplanirani intervju („spletke“) dece su zabranjeni.
- 9.3. Deca koja su žrtve, osumnjičena, optužena za zločin, uhapšena ili pritvorena zbog sumnje da su izvršila neko krivično delo, i deca koja prolaze kroz sudski proces se moraju zaštititi od neprijatnosti ili traume; ona se mogu intervjuisati samo uz saglasnost njihovih roditelja ili staratelja, osim ako je roditelj ili

staratelj optužen. Intervjui se mogu sprovesti samo uz prisustvo organa vlasti i nadzor advokata, psihologa ili socijalnog radnika, odgovornih za njihovo blagostanje.

- 9.4. Od dece se neće tražiti, i neće se obavezivati ili korumpirati, kako bi se prisetila i ispričala svoja tragična iskustva, demonstrirala tragične aktivnosti ili opisala isto u grafičkim detaljima.
- 9.5. Programi i materijal u koji su uključena deca se mora pridržavati svih relevantnih uredba, pravila i propisa audiovizualnih servisa.
- 9.6. Novinari neće intervjuisati ili slikati decu mlađu od 15. godina, niti im postavljati pitanja o njihovim porodicama, bez saglasnosti roditelja ili druge odrasle osobe koja je odgovorna za to dete.
- 9.7. Audiovizuelni medijski servisi neće ni u kojem slučaju identifikovati decu mlađu od 15. godina koja su uključena u krivično delo, bilo kao svedoci ili okrivljeni.
- 9.8. Ne odobrava se prisustvo dece u promotivnim spotovima raznim političkih stranaka.

10. UPOTREBA JEZIKA

- 10.1. Audiovizuelni medijski servisi tokom emitovanja programa neće dozvoliti upotrebu kleveta, niti reči koje imaju za cilj povređivanje i ugrožavanje pojedinca ili grupe na osnovu etničke ili verske pripadnosti, rase, bračnog stanja, starosti ili mentalne ili fizičke nesposobnosti.
- 10.2. Audiovizuelni medijski servisi neće emitovati programe koji podstiču mržnju i nejednakost, niti nešto što može dovesti do krivičnih ili nasilnih dela protiv nekog pojedinca ili određene grupe.
- 10.3. Audiovizuelni medijski servisi neće emitovati program koji podstiče mržnju na osnovu etničke pripadnosti, veroispovesti, pola, rase, bračnog stanja, starosti ili fizičke ili mentalne nesposobnosti, bez obzira na situaciju ili okolnosti.
- 10.4. Podaci o rasi, boja, pol, jezik, vera, politicka ili druga misljenja, etnička ili drustvena pripadnost, veza sa nekom grupacijom, imovina, ekonomsko i socijalno stanje, seksualno orentisanje, fizička ili mentalna nesposobnost ili neki drugi licni status, će se objaviti samo onda kada su takve informacije od neposrednog značaja za izveštavanje o događaju.

11. ZABRANA ZA PODSTICANJE NASILJA

- 11.1. Govor koji ima za cilj podsticanje mržnje, nasilja, pobune ili buntovništva je zabranjen.

- 11.2. Audiovizuelni medijski servisi neće emitovati ni jedan material koji negovom tonskom ili vizualnom sadržinom može:
- 11.2.1. Predstavlja jasnu opasnost za podsticanje nasilja, etnicku ili versku mrznju, civilne neredе ili kriminalne aktivnosti u redovima građana Kosova.
- 11.2.2. Predstavlja jasnu opasnost za prouzrokovanje javne štete koja može biti smrt, povreda, imovinska šteta ili drugo nasilje.
- 11.3. Detalji kriminala ili opisivanje zločina ne smiju biti prikazivani na način koji će podstaći publiku da uradi isto.

12. PRAVO NA REAGOVANJE I ISPRAVKU

- 12.1. Audiovizuelni medijski servisi su obavezni da emituju reakcije i demante onda kada se utvrdi da su emitovane netačne i lažne informacije o nekom pojedincu ili organizaciji.
- 12.2. Onda kada je objavljena neka greška, to mora biti obelodanjeno i ispravljeno što je pre moguće, naglašavajući grešku i vršeći ispravku.
- 12.3. Audiovizuelni medijski servisi moraju radi pravednosti i nepristrasnosti u roku od sedam (7) dana nakon podnošenja žalbe od strane pojedinca ili organizacije, emitovati reakciju u istom mediju. Reakcija se mora emitovati u predviđenom vremenskom periodu i u istoj vrsti emisije.
- 12.4. Svako lice, bez obzira na državljanstvo ili prebivalište, koje je pomenuto u nekom audiovizuelnom medijskom servisu, što je dovelo do javnog objavljivanja informacija, a za koje lice tvrdi da su netačne, može reagovati i tražiti ispravku objavljenih podataka.
- 12.5. Audiovizuelni medijski servisi su dužni da razmotre zahtev u saglasnosti sa odredbama Civilnog zakona protiv kleveta i uvreda.

13. SUKOB INTERESA

- 13.1. Vlasnici, menadžeri, urednici i glavni urednici, novinari i ostalo osoblje koje se bavi proizvodnjom i prenosom audiovizuelnih medijskih programa neće prihvatiti druge pozicije, mito ili poklone, zato što bi to moglo dovesti do sukoba interesa sa njihovom profesijom, kompromitovanja njihovog moralnog i profesionalnog kredibiliteta, i zato što bi moglo uticati na njihovu profesionalnu nezavisnost.
- 13.2. Zabranjeno je traženje ili prihvatanje novca ili poklona, koristi ili privilegije u zamenu za favorizovanje ili nanošenje štete nekom licu, grupi ili instituciji tokom emitovanja. Svako delo koje može naškoditi javnom interesu, koje može oštetiti stanicu ili dovesti u pitanje kredibilitet iste se mora izbegavati.

14. SPROVOĐENJE PRAVILA I SANKCIJE

- 14.1. Za eventualne povrede pravila ovog kodeksa ce se postupiti i sankcionisati prema zakonu o NKM.
- 14.2. Žalbe za povredu ovog Kodeksa će razmatrati Savet Nezavisne Komisije za Medije u skladu sa zakonom NKM-a i podzakonskim pravilima.
- 14.3. Audiovizuelni medijski servisi su dužni da ispostuju zakone Republike Kosova i Relevantna međunarodna pravila, osobito ona koja se primenjuju u aktivnostima u audiovizuelni medijski servisa.

15. UNIVERZALNI ETIČKI STANDARDI

- 6.3. Ceo audiovizuelni program mora biti saglasan sa etičkim principima, međunarodno priznatim standardima i mora poštovati etničku, kulturnu i versku raznolikost u Republici Kosova.

16. IZMENA I DOPUNA KODEKSA

- 16.1. Ovaj Kodeks povremeno ce se razmatrati na osnovu prakse i izmenjenih okolnosti. Osim ako je drugacije određeno ovim clanom, izmena i dopuna stupaju na snagu danom usvajanj.

17. STUPANJE NA SNAGU

- 17.1 Ovaj Kodeks stupa na snagu na dan potpisivanja istog od strane Saveta NKM i obavezan je za sve audiovizuelne medijske servise licencirane od strane NKM.
- 17.2. Stupanjem na snagu ovog kodeksa, prestaje vaziti privremeni kodeks ponasanja za elektronicke medije na Kosovo.

Filloreta Bytyçi
Predsedavajuca Saveta NKM-a

Datum